

Češka, Josef

[Festugière, André Jean. Antioche païenne et chrétienne: Libanius, Chrysostome et les moines de Syrie]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1964, vol. 13, iss. E9, pp. 210-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110093>

Access Date: 03. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

do doby Aurelianusovy, k r. 274, jako ohlas vítězství nad palmyrskou žňí (palma u Viktorie) i nad Germány. Gulliniho důvody nejsou slabší než Kählerovy, ale neznamenají poslední slovo. Je vidět omezenost dosahu formální analýzy v dobách tak složitého prolínání různých vrstev.

Závěrem vyslovuje Gullini přesvědčení, že gallienovský klasicismus není cizí vložka přerušující domácí římský vývoj, nýbrž dokumentuje vývojovou kontinuitu. Řím asimiluje i vlivy řeckého Východu, které usnadnila politická situace. Vývoj se odehrál v římských dílnách, kde obzvláštní úlohu měl mistr ludovisijského sarkofágu. Jistě je třeba souhlasit s tím, že vývoj padesátých let navazuje plynule na vyvrcholivší iluzionismus čtyřicátých let, v němž byly ovšem i prvky abstrakce. Na druhé straně není možno však popřít, že klasicismus je reakcí na předchozí krajní konkrétnost formy, vedoucí až k rozpadu objemu, a že filhelénský Gallienus se svým dvorem měl na něm značný podíl. Klasicistické vlny jsou součástí vývoje římského sochařství, ovšem liší se mezi sebou. Gallienovská renesance je poznamenána zřetelně pozdní antikou. Je v ní reakce i kontinuita, jak nejlépe ukazují portréty, hlavně volně plastické. Význam Gulliniho monografie je spíš v analýze než v syntéze. Velmi názorný je ilustrační doprovod, používající často přesvědčivých detailních záběrů, jinak těžko dostupných nebo vůbec ne. Jen více podobných studií, jako je tato.

Oldřich Pelikán

L. Foucher, Navires et barques. Institut national d'archeologie et arts, Musée Alaoui v Bardo, Notes et documents XV, Tunis 1957, str. 43.

Autor se zabývá rozbohem plavidel, jež jsou vyobrazena na římských mosaikách, asi ze IV. století n. l., nalezených v Suse a okolí (na západním pobřeží Syrty). Jsou to především mosaiková dlažba, objevená nedávno v lázních v Themetře, kde je ve středu mosaiky umístěna hlava boha Okeána, kolem níž jsou zachyceny různé mořské scény. Zvláště významné je to, že se tu setkáváme s pěkným vyobrazením několika typů lodí. Zejména se tu poprvé objevuje bulín, tj. lano, kterým byla ovládána plachta při větru, což ukazuje na to, že staří mořeplavci nebyli odkázáni jen na zadní vítr. Dokonalá jsou i vyobrazení rybolovu. To, že se autor nemezil jen na novou mosaiku, nýbrž dal přednost zpracování komplexnímu, vytvořilo z jeho práce významnou studii o námořním životě ve starověku na území dnešního Tunisu. 41 vyobrazení doplňuje obsáhle jeho výklady.

Radislav Hošek

A. J. Festugière: Antioche païenne et chrétienne, Libanius, Chrysostome et les moines de Syrie. Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome, fascicule 194, Paris 1959, Str. 540.

Do bohaté pokladnice Libaniových spisů sahají v současné době nejčastěji francouzští badatelé a snaží se z nich vytěžit co nejvíce poznatků o životě v Antiochii ve IV. stol. n. l. S pěkným úspěchem využil tohoto materiálu před nedlouhou dobou P. Petit ve svém díle *Libanius et la vie municipale à Antioche au IVe siècle après J.-C.*, Paris 1955. O čtyři roky později obohatil historickou literaturu v téže tematické oblasti A. J. Festugière. Více než Petit se však zaměřil na otázky prosopografické a musil také, když chtěl blíže osvětlit některé stránky syrského církevního života a mnišství, sáhnout hlouběji do spisů křesťanských autorů, mezi nimiž přední místo zaujímá Joannes Chrysostomos. Festugière se však méně než Petit zaměřuje na život širokých antiochijských vrstev, více ho poutá jeho zájem o tehdejší školy a v jejich širším prostředí také nejčastěji hledá shody i rozpory mezi křesťany a citeli starých, tzv. pohanských bohů.

Josef Češka

Náboženství v dějinách i v současnosti. Red. *S. I. Kovalev.* SNPL Praha, 1961. Str. 470.

Máme před sebou dílo kolektivu sovětských autorů, pokus o syntetickou práci, o encyklopedii vědeckého ateismu. Druhé vydání originálu vyšlo v Moskvě roku 1961. Český překlad *J. Jemelky, M. Lukešové, M. Mísárkové, D. Štarnovské a B. Koutníka* je doplněn pěti původními statemi našich historiků a filosofů (*J. Hraničky, F. Kavky, V. Procházky, L. Valcháře a M. Zubka*), zaměřenými k naší historické i současné problematice; zároveň česká redakce vypustila některé kapitoly, týkající se speciálně ruského a sovětského prostředí.